

Dohady o rodišti Komenského trvají už čtyři století

Co nevyřešili ani historici

Už čtyři sta let se nepodařilo odhalit místo narození Jana Amose Komenského (28.3.1592 – 15.11.1670). O rodiště Učitele národů, jak je Komenský často přezdíván, se přou na jihovýchodní Moravě obce Nivnice, Komňa a město Uherský Brod. Pro každou z možností existují důkazy a ty si místní patrioti nenechají vyvrátit.

Za nejstarší známé předky Jana Amose Komenského se považuje rod Segešů z Uherského Brodu. Ten nabyl velkého majetku, a tak se jeden z členů rodiny Jan Segeš přestěhoval a usadil v obci Komňa. Bylo to kolem roku 1530. Tam se stal fojtem (což je přeloženo do dnešního jazyka funkce starosty). Jeho nejstarší syn po něm převzal úřad. Nejmladší syn Martin (otec Jana Amose Komenského) se po čase vrátil zpátky do Uherského Brodu a protože přišel z Komně dostal přezdívku Komenský, nebo Komňanský. To následně přešlo i na jeho děti, tedy i syna Jana.

Rodiště je jen jedno

Rané mládí J.A.Komenského se váže ale i k Nivnici a Uherskému Brodu. Tyto místa jsou od sebe vzdáleny vzdušnou čarou deset kilometrů. Zmatek v hlavách turistů udělaly poutače u silnice. Každá z obcí tam měla napsáno svůj vlastní slogan: Nivnice – rodiště Komenského, Komňa – rodiště Komenského. Pozadu nezůstal ani Uherský Brod, ten používá nápis Město Komenského. Téměř komickou situaci nakonec vyřešili silničáři, kteří nařídili cedule odstranit, protože odpoutávají řidiče od soustředěné jízdy. Zapeklitou situaci musel řešit i bývalý prezident Václav Havel při návštěvě v roce 1992. Tenkrát se slavilo čtyřtýdenní výročí narození Komenského. Každá obec má svoji pamětní desku s místem, kde údajně stál rodný dům Učitele národů. Havel nakonec musel navštívit všechny tři místa, aby někoho neurazil.

Matrika nad zlato

Za zmatek způsobený nepřesným označením místa rodiště si Komenský může tak trochu sám. V době kdy se narodil nebyly matriky v dnešním slova smyslu. Místo narození se dalo určit v purkrechtních záznamech, gruntovníci a v dalších dokumentech o majetku. Zřejmě nebylo v 17. století místo, kde se člověk narodil natolik důležité, aby se mu přikládala velký význam. Při vlastnoručním zápisu v univerzitní matrice Heidelbergu z roku 1613 se Komenský zapsal jako Jan Amos Nivnický. V některých dílech (Opera didaktika, 1657) se zase podepisuje jako Jan Amos Komenský z Uherského Brodu.

Všechno mohlo být jinak

V lidových pověstech předávaných většinou ústně jsou zmínky ještě o dalších možných rodištích Komenského. Mezi obcí Komňa a Nivnice leží vesnice Bystřice pod Lopeníkem. V nedalekém lesíku Kopce byl údajně kámen, který označoval místo narození J.A.Komenského. Pověst mluví o tom, že Komňané jej rozbili, aby jim nebylo ukradeno prvenství. Zbytky památného kamene měli být použity do základu kapličky, která stojí na místě dodnes. Byli bychom malicherní, kdybychom považovali za to nejdůležitější místo narození, a nikoliv jeho nadčasové myšlenky a odkaz budoucím generacím.